

ERM Tartto – Viron uusi kansallismuseo on lasivaippaan verhoiltu betoninen ihanuus

Tarja Nurmi, arkkitehti SAFA
arkkivahti@gmail.com

Viron uusi kansallismuseo Eesti Rahva Muuseum ERM on maailmanluokan rakennus. Se avattiin mieleenpainuvin juhlallisuuksin viime vuoden syyskuun 29. päivänä. Jo nyt ovat kävijämäärät olleet osoituksena siitä, että rakennuksen sijoittaminen Tarttoon ei suinkaan ole ollut virhe.

Museolla on vaikea syntyhistoria. Kansallisesti tärkeät uudelleen itsenäistyneen tasavallan museokokoelmat sijaitsivat hajan hajan sijoitetuina erilaisiin paikkoihin ja säilytystiloihin. Uuden museon sijainnista keskusteltiin kiivaasti. Vanha yliopistokaupunki Tartto osoittautui kuitenkin Tallinnaa sopivimmaksi – syntyiväthän siellä 1800-luvun lopulla myös väkevimmät itsenäistymisajatukset sekä ajatus omasta lipusta.

Samalla tavalla kuin taidemuseo KUMU:sta, päätettiin tästä valtakunnallisesti merkittävästä julkisesta rakennuksesta järjestää kansainvälinen arkkitehtuurikilpailu. Se ratkaistiin vuonna 2006. Voittajaksi osoittautui suhteellisen nuorten arkkitehtien työryhmä Pariisista.

Sattuman kauppa

Lina Ghotmeh, Tsuyoshi Tane ja Dan Dorrell olivat löytäneet kilpailun internetin kautta kuin vahingossa. Pariisin näkökulmasta Tartto oli paikka, joka sijaitsi ei-missään, mutta he innostuivat museon haastavasta ohjelmasta ja rakennuksen poikkeuksellisesta sijaintipaikasta entisen Raadin kartanon ja sittemmin Baltian maiden suurimman sosialismin ajan sotilaslentokentän alueella.

Kun he sitten tulivat palkintotilaisuuteen Viroon, hämmästeltiin heidän nuoruuttaan. Vilkasta keskustelua käytiin myös voittajaehdotuksen perusratkaisusta ja muistakin merkittävään hankkeeseen liittyvistä kysymyksistä. Matkan varrella oli käydä jopa niin, että koko hanke oli kaatua. EU epäsi museolle annettavan tukensa kokonaan. Jossain vaiheessa kärkkymässä oli

myös kiinteistösijoittaja, joka olisi halunnut rakentaa ERM:lle tarkoitettulle alueelle tavanomaisia asuntoja. Koko projektin läpivienti onkin vaatinut erinomaista sitkeyttä.

Upea lopputulos

Kansallismuseon perusideana on, että rakennus ikään kuin jatkaa betonista, 70 metriä leveää pääkiitorataa ja kohoaa siitä loivana nousevana yli 350 metriä pitkänä kiilana. Kiitoradan puoleisen kakkosisäänkäynnin päässä museorakennus on vain noin kolme metriä korkea, nousten sitten Tarton keskustan puoleisen pääsisäänkäynnin kohdalla reilun 15 metrin korkeuteen. Suuri nielumainen pääsisäänkäynti on dynaamisuudessaan vaikuttava ja ikään kuin symboloi uudelleen itsenäistyneen Viron optimistista suhdetta omaan tulevaisuuteensa.

Rakennuksessa on avaruutta jo sisään tultaessa. Monenlaisiin tapahtumiin ja kohtaamiin sopivaa tilaa on tilaohjelmassa suhteellisen paljon. Myymälä, kirjasto ja ravintolatilat ovat huikaisevan korkeita. Museon leveä ns. keskiakseli puristuu muutaman sadan metrin matkalla hitaasti melko tavanomaiseen huonekorkeuteen.

Betonirakennus lasivaipan ympäröimänä

Tosiasiassa rakennuksen varsinaisista julkisivupinnoista yli 70 prosenttia on betonia. Betonisuus on läsnä sekä mahtavalla katetulla etuaukiolla että museon lattiapinnoissa. Betoni jatkuu rakennuksen toisessa päässä myös lentokentän kiitoratana.

- 1 Pääsisäänkäynti kohoaa 15 metrin korkeuteen.
- 2 Rakennus toimii osittain siltarakenteena, jonka alla virtaa maisemoitu vesiaihe.

1

2

ERM

3

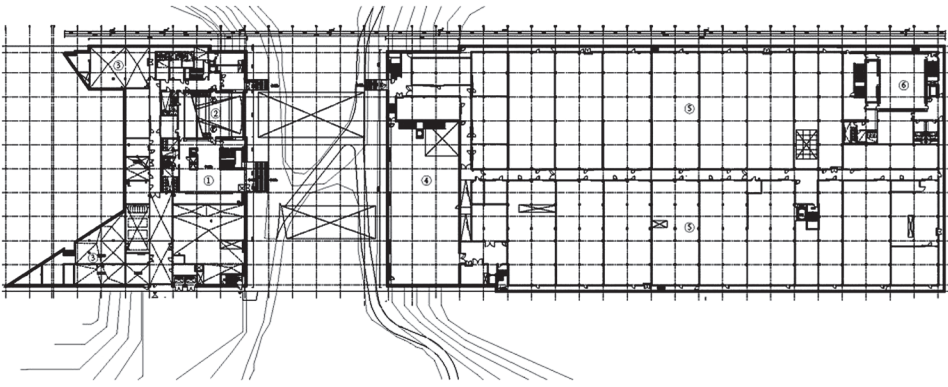
ERM

4

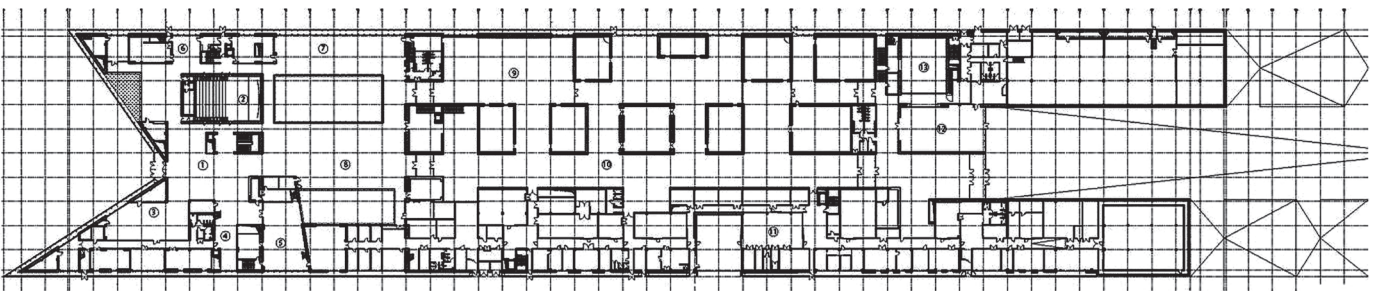

Purso Oy

5

6 Pohjakerros

7 2. kerros

Arkkitehdit ovat kuitenkin käärineet koko rakennuksen Viron kansalliskukasta ruiskau-nokista villapaitoihinkin lainattua abstrahoitua koristeaihetta kauniisti täplittämään lasivaip-paan. Varsinkin iltahämärissä ja suuren puis-ton puolelta katsottuna museo on valaistuna taianomaisen kaunis ja vangitseva. Betoni-julkisivut kuultavat kauempaa katsottuina lasivaipan läpi.

Luotettava valinta

Betoni on ollut materiaalina luotettava valinta erityisesti siksi, että suuri osa museon tiloista on omistettu arvokkaille kokoelmille, jotka ovat yleisöltä piilossa. Betoni pitää museon olosuhteet suhteellisen tasaisina, niin näytte-lytiloissa kuin toimistojen ja varastojen sekä arkistojenkin osalta.

Vaikka rakennuksessa on runsaasti avointa tilaa, voi pohjapiirrosta tarkistelllessaan ja sisä-tilassa vaellellessaan erottaa suuria betonisia "laatikoita", ikään kuin yksittäisiä taloja avoi-messa tilassa. Niiden uumenista löytyy eril-

lisiä näyttelyhuoneita tai portaikkoja. Myös näyttelyopasteet, pöytämäiset kolmiulotteiset suuresineet, ovat kumpaisenkin sisäänkäynnin suunnalla betonisia.

Myöskin silta

Jos käy vain museossa sisällä, jää huomaamatta, että museorakennus on myös ihan oikea siltara-kenne. Sen alla kulkee vesiaihe, jota molemmilta puolilta reunustavat massiivisen rakennuksen ali johtavat kevyen liikenteen väylät. Betoni-sen siltarakenteen jänneväli on jo vaikuttava, ja rakennuksen rungossa on sillan kohdalla vertikaalisia "reikiä". Ne auttavat orientoitu-misessa leveän rakennuksen sisällä ja tuovat luonnonvaloa rungoltaan leveän museon ravin-tolaan, henkilöstön tiloihin ja monitoimisaliin. Betonirakenteiden ja niiden konstruktioiden suhteen on tehty paljon yhteistyötä virolaisten suunnittelijoiden kanssa, ja myös maisema-ark-kitehtuurissa on ollut mukana Viron parasta uuden sukupolven osaamista.

3 Betoni jatkuu rakennuksen toisessa päässä myös lentokentän kiitoratana.

4 Kansallismuseo sijaitsee vanhan Raadin kartanon alueella.

5 Museon betonijulkisivut on kiedottu lasiseen vaippaan.

8

Selkeä, ylellinen ja kustannuksiltaan edullinen

Suomessa on usein totuttu siihen, että julkisessa rakentamisessa nipistetään tiloista aina kun vain voidaan. Näin tehtiin muun muassa Musiikkitalon lämpiöiden kohdalla – nehan tuntuvat nyt liian ahtailta ja arkisilta. Tartossa ei voi kuin ihailla sitä tinkimättömyyttä, jolla ERM:n suhteen on pidetty kiinni alkuperäisestä arkkitehtonisesta ajatuksesta. Tietynlaista ”ranskalaista” suurpiirteisyyttä osoittavat myös henkilökunnan tilat eli toimistot ja yhteiset kahvilatilat. Niissä ei tilallisuuden, arkkitehtuurin ja materiaalien laatu putoa lainkaan, vaikka mentäisiinkin yleisön ulottumattomiin.

Ei pelkästään museo

Nyttemmin jo kolmeksi omaksi toimistokseen jakautunut pariisilaistoimisto *DGR Architects* ei ole vastannut itse näyttelyjen arkkitehtuurista, vaan eri näyttelyillä on ollut omat suunnittelijansa. Vaikka ERM:ssä on sekä pysyviä että vaihtuvia näyttelyitä, ei rakennuksen kuitenkaan ole tarkoitus olla pelkästään museo. Valtava talo toimii myös – Lina Ghotmehin sanoin – eräänlaisena inkubaattorina, uusien asioiden hautomona ja konferenssien ja tapahtumien paikkana. Talosta löytyy ravintolan lisäksi täysin varustettu auditorio, musta laatikko -teatteri,

komea kirjastotila ja tyylikäs myymälä sekä riittävästi avointa ja eri tarkoituksiin joustavaa tilaa. Teräsrakenteisen sisäänkäyntikaton suojaama suuri sisään tulopiha on oivallinen paikka musiikkiesityksille ja muille tapahtumille.

Puisto istutuksineen pääsee varsinaiseen kukoistukseensa vasta muutaman vuoden päästä. Jostain syystä jopa syrjäiseksi väitetyn museon eteen pääsee Tarton keskustasta noin kymmenessä minuutissa suoraan paikallisbussilla.

ERM ympäröivine alueineen tarjoaa sekä tarttolaisille että muualta tulleille paljon erilaisia mahdollisuuksia monenlaisiin tekemisiin ja elämyksiin. Laajat näyttelyt, osin myös taiten tehtyine digitaalisine sovelluksineen, houkuttelevat taatusti myös useampaan vierailuun. Mukana on myös erillinen, suomalais-ugrilaisille kansoille omistettu näyttely sekä Viron taiteen ja itsenäisyyden historiaa luotaava, lähinnä maalaustaidetta käsittävä näyttely.

Virolaiset uskaltautuivat vastoin käymisiä uhmaten kustantamaan merkittävän rakennuksensa ihan itse. 70 miljoonalla eurolla on monen asiantuntijan näkemyksen mukaan saatu aikaiseksi kertakaikkinen maailmanluokan rakennus.

8 Museon näyttelytilat ovat laajat.

9 Pääaulatilat ovat avarat.

10 Näyttelytilojen lisäksi rakennuksessa on elokuva- ja konferenssisali, black box -teatteri, kahvila, ravintola ja museomyymälä.

9

10

11

ERM

11 Rakennus jatkaa 70 metriä leveää pääkiitorataa ja kohoaa siitä loivasti nousevana, yli 350 metriä pitkänä kiilana.

12 Museossa on runsaasti avointa tilaa.

13 Arkkitehteillä oli näkemys, joissa haluttiin tuoda tasainen lasipinta rakennuksen sisäpuolelle. Museossa on tavallaan tuplajulkisivu, kun sisäpuolella on toinen julkisivu erikseen.

14 Lasijulkisivua koristaa abstrakti näkemys Viron kansalliskukka ruiskaunokista.

15 Aulatiloissa on valjeyttä ja paikkoja kohtaamisiin ja erilaisiin tapahtumiin.

12

DGT Architects

Eesti Rahva Muuseum ERM – Estonian National Museum:

Osoite: Muuseumi tee 2, Tartu, Estonia
Pääsuunnittelija, arkkitehti: DGT Architects:
Dan Dorell, Lina Ghotmeh, Tsuyoshi Tane
Insinöörisuunnittelu: Arup (kilpailuvaihe) ja
EA Reng (toteutusvaihe)
Pääsuunnittelija, toteutusvaihe: Novarc
Group AS ja IB Aksiaal OÜ
Julkisivut: RFR Engineering
Maisema-arkkitehtuuri: Bureau Bas Smets
Valaistussuunnittelu: Atelier Hervé Audibert
Yhteistyöarkkitehti: HG Arhitektuur: Hanno
Grossschmidt, Tomomi Hayashi
Paikallinen sisustussuunnittelu: Pille Lausmäe
Paikallinen maisemasuunnittelu: Kino
Alueen pinta-ala: 411 212 m²
Rakennuksen tilavuus: 261 000 m³
Rakennuksen nettopinta-ala: 33 876 m²
Rakennuksen pituus: 355,8 m
Rakennuksen leveys: 71,7 m
Rakennuksen korkeus: 15,4 m
Rakennuttaja ja omistaja: Viron valtion oma
kiinteistölaitos
Pääurakoitsija: OÜ Fund Ehitus
Valmistunut: 2016 (9.6.2016 käyttöönotto),
Museo avautui vierailijoille 01.10.2016
Betonielementit: OÜ TMB Element
Valmisbetonit: OÜ TM Betoon, Rudus AS

ERM

Extery OÜ

13

14

Parnet AS

15